

Cílem me práce je ukázat postavení a možnosti obce při ochraně životního prostředí, které jí skyta aktuální právní řád. Obec disponuje subjektivitou jak veřejnoprávní, tak soukromoprávní. Soukromoprávní subjektivita se uplatňuje především při správě vlastního majetku.¹⁰⁶ Obec se často chová jako soukromoprávní subjekt i při řešení problémů ochrany životního prostředí. Zákon o obcích stanoví povinnost obce chránit též veřejný zájem.¹⁰⁷ Je třeba položit si otázku, jak vnímají a hodnotí veřejný zájem obecní zastupitelstva. ***Posuzovateli a kvalifikovanými prosazovateli těchto (veřejných) zájmů mohou být pouze orgány veřejné moci.***¹⁰⁸

Organem veřejné moci obec jistě je, ale fakt, že většina obcí nemá více než 1000 obyvatel, vzbuzuje pochybnosti, zda taková obecní zastupitelstva reprezentující zájem několika stovek občanů jsou organem dostatečně kompetentním k nezávislému posouzení veřejného zájmu, který se může velice lišit od lokálního zájmu občanů obce. Je třeba si ale uvědomit, že obec má jiné priority než je ochrana životního prostředí a to zájmy sociální a ekonomické. Proto je stát garantem ochrany životního prostředí, jak vyplývá z ustanovení Ústavy.

Právě při ochraně životního prostředí je kontrola ze strany státu a podřízenost rozhodovacích složek důležitým regulátorem právě z toho úhlu pohledu, že obec sama osobě bude přirozeně preferovat zřejmě zájem soukromý, výhodný pro občany, i když třeba jen krátkodobý (např. výstavba hypermarketu). V jiných případech se obec „neubrání“ před výstavbou např. rychlostní silnice v bezprostřední blízkosti obce. Proto je důležité rozlišovat skutečně striktně místní zájmy od těch, které mají dopad regionální či nadregionální.

Životní prostředí je veřejným statkem a obec se s požadavkem jeho ochrany setkává ve dvou situacích. Je to jednak při výkonu samostatné, jednak přenesené působnosti. Tzv. smíšená působnost obcí, kdy se na jednom „úřadě“ střetává výkon státní správy a samosprávy, je problémem, o kterém se často kriticky diskutuje, který je ale v praxi těžké vyřešit, protože není v silách státní moci zabezpečovat výkon státní správy na všech potřebných úrovních tak, aby občane měli „svůj úřad“ dosažitelný.

Ve své práci jsem se zaměřila i na skutečnost, jak je obec limitována kompetencemi a pravomocemi krajů i v samostatné působnosti.

Nejdůležitějším nástrojem obce v samostatné působnosti je územní plán. Tento koncepční dokument je determinován v prvé řadě místními podmínkami, přírodními i sociálními. Zcela jiným typem determinantu jsou zásady územního rozvoje. Územní plán tedy není nástrojem, který by bylo možno libovolně použít, přesto jeho prostřednictvím může dojít k nezvratnému poškození životního prostředí. Ochrana životního prostředí není prioritou obcí, tou je právě zajištění spokojeného života obyvatel.

Další výraznější pravomoci má obec v oblasti odpadů, který ovšem z hlediska celostátního tvoří jen 14 % z celkového množství odpadů produkovaných v České republice.¹⁰⁹ Zde se tedy jedná nepochybně o lokální zájem. Podobně lze nahlížet i místní záležitosti o oblasti čistoty ovzduší, drobných

vodních toků, vodovodů a kanalizaci. Obecne ustanoveni obsahuje zakon o obcích v § 10, kde je obci dana pravomoc regulovat obecně zavaznymi vyhláškami oblast mistnich zalezitosti veřejného pořadku, ochrany životního prostředi a veřejne zeleně.

Obec je koncipovana především jako samospravna jednotka, proto by hlavní naplň její činnosti měla spočivat ve vykonu samostatne působnosti. Obce by měly realně disponovat takovymi kompetencemi, ktere jim umožni skutečně samostatně řešit a ovlivňovat zalezitosti běžného života.¹¹⁰ Ztotožňuji se s nazorem např. Petra Průchy, ktery uvadi, že *z postavení obcí jako subjektů místní samosprávy vyplývá, že jejich hlavním posláním je realizovat úkoly v oblasti samostatné působnosti, tj. v oblasti vlastní obecní samosprávy. V praxi by potom také měl výkon samostatné působnosti představovat převažující náplň činnosti orgánů obce.*¹¹¹

Při tvorbě zakonů upravujících složky životního prostředi je žádouci rozlišovat, ktere zalezitosti při ochraně životního prostředi jsou mistnim zajmem, o ktery je obec schopna postarat se sama prostředky v samostatne kompetenci, a dat ji takove k dispozici, a naopak ktere zalezitosti je lepší svěřit vyšším urovnim uzemně - samospravných celkům nebo statni správě. Obec jako samospravna jednotka preferujici vlastní zajmy ani nemůže byt schopna nadhledu nutneho při posuzovani veřejného zajmu, ktery by měly zabezpečovat vyšši urovně statni spravy.

¹¹¹